

LOVASSY LÁSZLÓ GIMNÁZIUM
Lovassy-László-Gymnasium

Pedagógiai Program

Környezeti nevelés program

2013.

1. Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2. § g) pontja alapján az iskolai Pedagógiai Programnak tartalmaznia kell az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,

2. Az iskola működése környezeti nevelés szempontjából

A Lovassy László Gimnázium vezetése és tanárai nagy hangsúlyt fektetnek a diákok környezettudatos szemléletének kialakítására. Ez megoldható tanórai keretek között, tanórán kívüli foglalkozásokon, valamint személyes példamutatással. A 2007-ben átadott, felújított, tágas, világos, korszerű iskolaépület és parkosított környezete megfelelő színteret ad ehhez.

Iskolánkban megoldott a szelektív hulladékgyűjtés. Egyre többen tartjuk fontosnak, hogy a fénymásolások során, a nyomtatásnál mérsékeljük a papírfelhasználást, s mindehhez újrapapírt használunk. Mindezt diákjaink is láthatják, tapasztalhatják.

A környezettudatos szemlélet kialakításánál kapcsolatainkat is felhasználjuk. A Pannon Egyetem Mérnöki Karának környezettudományi illetve a környezetmérnöki szakjainak lehetőségeiről évente kapnak az érdeklődő tanulóink tájékoztatást. Tanulóink rendszeresen kapnak információkat a Csalán Környezet- és Természetvédő Egyesület és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park rendezvényeiről és megmozdulásairól, a valamint a zirci Természetudományi Múzeum és a Pannon Egyetem Mérnöki Kar által szervezett nyári táborozási lehetőségeiről.

2.1. A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Tanórai keretek között

- A biológia és a kémia szakos tanárok az adott témához rendszeresen hozzárendelik a környezet- és természetvédelmi vonatkozásokat. Az órák jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kell, hogy kapjanak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Jelentős szerepe van a diákok önálló ismeretszerzésének. Fontos, hogy a biológia órákon a tanulók biztos elméleti alapokat szerezzenek, mert csak így tudnak okosan, átgondoltan tenni a környezet megóvásáért.
- A biológia kétszintű érettségi egyik fő koncepciója, hogy diákjainktól számon kérje a környezettudatos szemléletet, az ezt megalapozó elméleti tudást. A közép és emelt szintű érettségire történő felkészítés során nagy hangsúlyt fektetünk erre.
- A tantestület más szakos tagjai osztályfőnöki órákon - az Egészségnevelési Programunkban megfogalmazottak szerint - törekednek a környezettudatos szemlélet kialakítására.
- Sokat tehetnek az idegen nyelv szakos tanárok, ha fordítási gyakorlatként környezeti katasztrófákról, környezetvédelmi megmozdulásokról, a Földünk, környezetünk szépségeinek bemutatásáról szóló cikkeket adnak tanulóink kezébe, környezetvédelmi témájú filmeket néznek.

Tanórán kívüli programok

- A környezeti nevelés kiemelt színtere a biológia szakkör, melyre nagyon nagy az érdeklődés. A szakköri foglalkozásokon laboratóriumi vizsgálatokat végezhetnek a tanulók, megismerik az egyszerű víz-és talajvizsgáló módszereket. Ezeknek az eredményeit elemezzük, következtetéseket vonunk le. Fontosnak tartjuk a természeti értékek bemutatását, veszélyeztetettségük forrásainak megismerését.

- Tanulóink közül néhányan olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet- és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik tudásukat (Kitaibel Pál Biológia és Környezetvédelmi Verseny, biológia OKTV). Néhány tanulóink részt vesz a Hlavay József Környezettudományi Diákkonferencián, színvonalas előadásokkal.
- A szakkörösök rendszeresen részt vesznek egy-egy tavaszi kiránduláson a Bakony ill. Balaton-felvidék valamely tanösvényén, ahol megismerik a védett természeti értékeket.
- A Lovassy - kávéházban nagyszerű irodalmi estet és vetélkedőt szerveztünk 2003-ban a Föld és a Víz Napjához kapcsolódóan, jó lenne, ha ez hagyománnyá válna.
- 2006-ban eredményesen nyert iskolánk a Cannon-pályázaton. Ennek jutalmaként 10 diákunk részt vehetett egy természetvédelmi táborozáson, a Szekszárd melletti Sötét-völgyben.
- 2010-ben a Víz Világnapján a „Víz : az életünk és a jövőnk” címmel egy versenyt hirdettünk. A jelentkező diákok projektmunkát végeztek a témához kapcsolódóan. Bekapcsolódtak az Arany János Tehetséggondozó Programban résztvevő iskolák diákjai is (Mezőberényből, Miskolcra, Sárospatakról és Nyíregyházáról érkeztek csapatok). A nagyszerű rendezvény az Oktatási és Kulturális Minisztérium Támogatáskezelő Igazgatósága által, a természettudományos oktatás fejlesztéséhez szükséges taneszközök beszerzésére kiírt pályázatban foglaltaknak került megrendezésre.
- A Jeles napokhoz kapcsolódóan faliújságokat készítenek a tanulók (ehhez szükség lenne az osztályfőnöki munkaközösség komolyabb, hatékonyabb összefogására).
- Iskolánkban szervezünk különböző gyűjtési akciókat (szárazelem ill. alumíniumdobozok).
- A 9. osztályos tanulóink számára előírt projektmunkák témái között is szerepelnek természet- és környezetvédelmi vonatkozású lehetőségek.
- Fontos, hogy tanulóink megismerjék azokat a továbbtanulási lehetőségeket, amelyek célja környezetvédelmi szakemberek képzése. Ezért tervezünk a szorosabb kapcsolatot a Pannon Egyetem Mérnöki Karával. Szervezünk intézetlátogatásokat, melyek során a diákok bepillantást nyerhetnek az egyetemen folyó munkába, s várunk az egyetemről oktatókat, kutatókat a Lovassyba előadások, foglalkozások tartására.

3. Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. Ez az együttműködés egyben a környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Az iskolánknak a következő években - az alábbiakat figyelembe véve - ki kell dolgoznia részletesen is az iskolán belüli és kívüli kapcsolatrendszerét.

3.1. Nem anyagi erőforrások

Iskolán belüli együttműködés

- *Tanárok*

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás megvalósuljon, ki kell alakítanunk a munkaközösségek együttműködését. Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsot, javaslatot adnak.

- *Diákok*

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon a környezetére, és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulóknak.

- *Tanárok és diákok*

A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg.

- *Tanárok és szülők*

Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők is megerősítsék gyermekeikben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskolánk közvetíteni kíván. Ez egyrészt úgy valósulhat meg, hogy az elsajátított viselkedésformákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt a tanórán kívüli programjaink (kirándulás, táborok) anyagi fedezetét megpróbálják biztosítani.

- *Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak*

Az iskola adminisztrációs és technikai dologozói munkájukkal aktív részesei a környezeti nevelési programunknak. Pl. az adminisztráció területén fontos feladat lehet a felesleges papírfelhasználás csökkentése (digitális információáramlás, kicsinyített, kétoldalas fénymásolás stb.). Példamutató lehet, ha a tanulók azt látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, egészségre nem ártalmas tisztítószeret használnak, s az is, ha a gondnok, a karbantartók szepítik az iskola területét, környékét (fűnyírás, növények telepítése). A kémia és biológia tantárgyhoz kapcsolódó vegyszerhasználat során körültekintően kell bánni a feleslegessé vált vegyszerek megsemmisítésére, elhelyezésére.

Iskolán kívüli együttműködés

- *Fenntartó*

A fenntartóval való kölcsönös együttműködés az iskola környezeti nevelési programjának megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető leghatékonyabb helyzet megteremtését elérje, s a fenntartó kötelező támogatáson túl is finanszírozza a környezeti nevelési programokat.

- *Pannon Egyetem és egyéb, környezeti neveléssel foglalkozó intézmény*

A tanórán és tanórán kívüli környezeti nevelési programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása, az intézmények iskolánkban tartandó előadásai. A Pannon Egyetem Mérnöki Karán tett látogatások, a Veszprémi Állatkert programjainak megtekintése, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság kezelésébe tartozó tanösvények bejárása egyaránt erősíthetik tanulóinkban a környezettudatos szemléletet.

Iskolai büfé

Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé kínálata. Kívánatos, hogy bővüljön az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen tejtermék - és gyümölcskínálat. Fel kell mérni, hogy az egészséges táplálkozás érdekében mi legyen a büfé kínálata. A tanulók és a tanárok körében ezt az iskolai diákönkormányzat, a szülők körében az iskola szülői munkaközössége végzi el. Az eredmény ismeretében az iskolavezetés megbeszélést folytat a büfé üzemeltetőjével.

Menzai étkeztetés

Folyamatos együttműködésre van szükség az iskolavezetés és a menza üzemeltetője között ahhoz, hogy diákjaink kultúrált körülmények között és egészségesen étkezhessenek. Természetesen diákjaink kultúrált magatartása is elvárható, ez pedig a diákok közös felelőssége.

3.2. Anyagi erőforrások

- Költségvetés

A környezetbarát és kultúrált környezet megteremtésére, a szelektív hulladékgyűjtésre, a szép, esztétikus, higiénikus környezet kialakítására meg kell teremteni az anyagi feltételeket.

- Alapítvány

Az iskolai alapítvány - rászorultsági alapon - támogatja a tanulók táborozáson való részvételét.

- Pályázatok

A pályázatok megjelenésének figyelése igazgatóhelyettesi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollégákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes mértékben arra kell fordítani, amiről a kiírás szól.

4. Alapelvek, jövőkép, célok

4.1. Alapelvek, jövőkép

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelni:

- a fenntartható fejlődés
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései
- alapvető emberi szükségletek
- emberi jogok
- demokrácia
- elővigyázatosság
- biológiai és társadalmi sokféleség

Hosszú távú jövőképünk, hogy diákjaink környezettudatos állampolgárokká váljanak. Ennek érdekében ki kell alakítani:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt
- a személyes felelősségen alapuló, környezetkímélő, takarékos magatartást, életvitelt
- a környezet értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét
- a természeti és épített környezet szeretetét, védelmét
- az egészséges életmód igényét és elsajátítani az ehhez vezető technikákat

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a tanítványainkban. Ilyenek például:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet, gondolkodás
- szintetizálás és analízis
- kreativitás
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód
- vitakészség, kritikus véleményalkotás
- kommunikáció, médiahasználat
- konfliktuskezelés és megoldás
- értékelés és mérlegelés készsége

Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Az iskolánkban a diákok számára olyan oktatást kell biztosítanunk, amelyben a szakmai képzésen kívül nagy hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Fontos feladat, hogy a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.

Ehhez minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programban törekedni kell arra, hogy a tanulók ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Kiemelt feladat, hogy a természettudományos tantárgyak között szoros együttműködés alakuljon ki a céljaink elérésének érdekében. De be kell vonni a munkába a humán területen oktatókat is!

4.2. Konkrét célok

- a tantestület tagjainak megnyerése a környezetnevelési munkához
- a kétszintű érettségi környezeti nevelési vonatkozásainak összegyűjtése, tananyagba építése
- továbbképzéseken való részvétel
- a hagyományok ápolása (lásd! Osztályfőnöki munkaterv)
- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre
- a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti és az épített környezetre, az emberre)
- interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet)
- természetvédelmi versenyekre való felkészítés
- biológia szakkör szervezése
- a számítógép, projektor, interaktív tábla, DVD-k felhasználása a tanórákon

5. Tanulásszervezési és tartalmi keretek

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon tanulóinkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról. Lehetőségeink:

- tanulmányi kirándulások
- múzeum, állatkert, nemzeti park látogatások
- versenyek
- szakkör
- iskolazöldítés
- szemétyűjtés az iskola környékén
- „jeles napok”
- a külföldi testvériskolákkal közös programok (lakókörnyezetünk szépségeinek bemutatása, a környezetvédelmi problémáink bemutatása)

6. Módszerek

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választani, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani. Ezeket a módszereket továbbképzéseken sajátíthatják el a tanáraink.

7. Taneszközök

A környezeti nevelési munkához szükség van felszerelt biológia - kémia szertárra. Folyamatosan pótolni kell az elhasznált vegyszereket, eszközöket. Rendszeresen frissíteni kell a környezeti nevelési szakkönyvtárat. Biztosítani kell a megfelelő audiovizuális és multimédiás eszközöket. A szakfolyóiratok (Természetbúvár, Élet és Tudomány) biztosítására is igényt tartunk.

8. Kommunikáció

A környezeti nevelésben nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Ugyanakkor legalább ilyen fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott, hallott és látott média-irodalomban kritikusan, a híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni. Fontos, hogy képesek legyenek a szakirodalomban eligazodni, az értékes információkat meg tudják különböztetni az értéktelentől. Tanulóinkat meg kell tanítani a fellépésre, a szereplésre, az előadások módszertanára. Végzett munkájukról számot kell adniuk írásban és szóban egyaránt - ezen képességek napjainkban elengedhetetlenek. A kommunikáció lehetséges formái:

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel
- kutatómunka versenyekre történő felkészülések során
- a versenyekre előírt kiselőadások elkészítése, megtartása
- faliújságok készítése
- szórólapok készítése
- környezetvédelmi cikkek feldolgozása napilapokból
- tudományos cikkek feldolgozása

9. Minőségfejlesztés

Az iskolai környezeti nevelési munkának mérése, értékelése több szempontból eltér az iskola életének más területén alkalmazottaktól. Ennek oka, hogy a környezeti nevelés a szakmai ismeretek mellett - a többi tantárgyhoz képest - markánsabban közvetít egy viselkedési módot és értékrendet az embernek a világban elfoglalt helyéről. A szakmai tartalmakat az egyes tantárgyak helyi tantervébe építjük be, s ennek keretén belül kerülnek mérésre is.